

Handläggare
Peter Alexanderson
Telefon: 08-50833714

Till
Utbildningsnämnden
2024-06-13

Årsrapport 2023

Remiss från stadsrevisionen, RVK 2024/35

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som sitt yttrande till stadsrevisionen.

Sammanfattning

Stadsrevisionen granskar varje år utbildningsnämndens verksamhet och har överlämnat årsrapporten för 2023 till nämnden för yttrande.

Utbildningsnämndens ekonomiska resultat bedöms, utifrån genomförd granskning, som i allt väsentligt tillfredsställande. Revisionen bedömer att det verksamhetsmässiga resultatet är delvis tillfredsställande. Målen för ”Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd”, ”Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder till en rättvis klimatomställning” samt målen som omfattar nämndens kärnverksamhet uppnås delvis. Vidare har revisionen identifierat vissa brister i nämndens interna kontroll. Nämnden behöver bland annat säkerställa efterlevnad av data-skyddsförordningen och att delegationsbeslut anmäls i enlighet med regelverket.

Utbildningsförvaltningen arbetar systematiskt för att förbättra internkontrollen. Arbetet pågår på förvaltningens alla ledningsnivåer. Angivna uppdrag och aktiviteter i verksamhetsplanen har genomförts som planerat liksom andra insatser som anknyter till nämndens prioriterade områden för skolverksamheten.

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som sitt yttrande till stadsrevisionen.

Bakgrund

Den kommunala revisionen är kommunfullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i

nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm stad granskar nämnders och styrelsers ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen har granskat utbildningsnämndens verksamhet 2023 och överlämnat årsrapporten till utbildningsnämnden för yttrande.

Ärendet

Stadsrevisionen granskar och bedömer varje år utbildningsnämndens verksamhet utifrån tre aspekter: verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi, intern kontroll samt bokslut och räkenskaper. Revisionens sammanfattning följer nedan.

Verksamhet och ekonomi

Utbildningsnämndens ekonomiska resultat bedöms, utifrån genomförd granskning, som i allt väsentligt tillfredsställande. Däremot bedöms det verksamhetsmässiga resultatet, i likhet med förgående år, som delvis tillfredsställande. Bedömningen grundar sig på att resultatet inte är helt förenligt med kommunfullmäktiges mål för verksamheten. Inriktningsmålen ”Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden” samt ”Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning” uppnås delvis. Mål som omfattar nämndens kärnverksamhet och innefattar indikatorer som mäter elevers kunskaper, trygghet, studiero och inflytande uppnås delvis.

Under året har revisionskontoret genomfört riktade granskningar av verksamheten som bland annat omfattat kunskapsuppdraget för elever i den anpassade grundskolan. Granskningen visar att det finns utmaningar i att skapa lärmiljöer anpassade för att möta elevernas individuella behov.

Intern kontroll

Den interna styrningen, uppföljningen och kontrollen bedöms, utifrån genomförd granskning, vara delvis tillräcklig. Revisionskontoret konstaterar att utbildningsnämnden under flera år haft utmaningar med att nå önskad effekt av den interna kontrollen på skolenheterna. Det är därför av vikt att det pågående utvecklingsarbetet fortsätter.

Årets granskning visar på fortsatta brister i exempelvis återrapportering av delegationsbeslut, efterlevnad av dataskyddsförordningen samt i underlag vid utlägg och representation. Vidare behöver den lokala avtalsuppföljningen stärkas på skolenheterna.

Räkenskaper

Räkenskaperna bedöms vara upprättade i enlighet med stadens anvisningar.

Uppföljning av tidigare års granskningar

Revisionskontoret har följt upp hur nämnden har hanterat de rekommendationer som lämnats i tidigare granskningar. Nämnden har delvis vidtagit åtgärder utifrån revisionens rekommendationer i föregående års granskningar. Väsentliga rekommendationer som återstår att genomföra avser bland annat efterlevnad av dataskyddsförordningen, inventariehantering och att delegationsbeslut anmäls i enlighet med regelverket.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för ekonomi och styrning i samverkan med förvaltningens övriga avdelningar.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 4 juni 2024. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 4 juni 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Utbildningsnämnden har tidigare yttrat sig om revisionsrapporterna ”Anpassad grundskola”, ”Hälsofrämjande lärmiljöer”, ”Att främja fysisk aktivitet hos unga”, ”Ekonomistyrning i grundskolan” och ”Avtalsuppföljning av lokalvård” i egna ärenden. Övriga yttranden av rekommendationer till följd av stadsrevisionens granskningar under 2023 följer nedan.

Verksamhet och ekonomi

Revisionens bedömning överensstämmer med utbildningsnämndens bedömning i verksamhetsberättelsen för 2023. Förvaltningen vill samtidigt framhålla att i verksamhetsplanen angivna uppdrag och aktiviteter har genomförts som planerat liksom en mängd andra insatser som anknyter till nämndens prioriterade områden för skolverksamheten.

Betygsresultaten i årskurs 9 år 2023 ligger ungefär på samma nivå som föregående år. Den senaste femårsperioden har resultaten legat på en stabil och hög nivå. Även resultaten i årskurs 9, där nyanlända och elever med okänd bakgrund är exkluderade, är på jämförbar nivå med tidigare år.

Den kommunala gymnasieskolan uppvisade ett relativt högt och stabilt resultat för läsåret 2022/2023. Totalt erhöll 89 procent av stadens avgångselever från ett nationellt program ett examensbevis, att jämföra med 88 procent föregående läsår. Flickornas andel var något högre än pojkarnas, 90 respektive 87 procent. Flickornas resultat var oförändrat, samtidigt som pojkarnas förbättrades marginellt, med en procentenhet.

Stadsrevisionens granskningar 2023

Hantering av skolskjuts inom anpassad grund- och gymnasieskola

Revisionens rekommendationer:

- *Säkerställa att beslut om skolskjuts fattas av rätt delegat utifrån nämndens delegationsordning samt att besluten anmäls till nämnden.*
- *Tillsammans med servicenämnden tydliggöra ansvarsfördelningen samt stärka samverkan gällande hanteringen och uppföljningen av skolskjuts inom de kommunala skolorna.*

Utbildningsförvaltningen avser att förtydliga delegationsordningen och vikten av att anmäla beslut till nämnden i de reviderade skolskjutsansvisningarna.

Vidare avser utbildningsförvaltningen skicka påminnelser till skolorna avseende detta vid varje terminsstart.

Utbildningsförvaltningen ämnar, med stöd av serviceförvaltningen, tydliggöra rutiner för hanteringen av skolskjuts via ett fördjupande stödmaterial till skolorna. Stödmaterialet ska omfatta exempelvis en kortfattad version av avtalsbestämmelser, beslutsprocessen och rutiner för avvikelshantering.

Serviceförvaltningen och utbildningsförvaltningen har, under våren 2024, inlett ett samarbete bland annat kring implementeringen av digitalt systemstöd vid beställningar av persontransporter.

Köp av huvudverksamhet

Revisionens rekommendation:

- *Säkerställa att bekräftelse erhålls för att utbetalning verkställts av serviceförvaltningen.*

Köp av huvudverksamhet avser verksamhet som köps in och inte utförs i egen regi, för utbildningsnämnden är det i huvudsak ersättning till enskilt drivna fritidshem och skolor. Förvaltningen har rutiner för att följa upp att utbetalning sker i tid av serviceförvaltningen.

Hantering av transportkostnader

Revisionens rekommendationer:

- *Säkerställa korrekt kontering av transportkostnader.*

- *Säkerställa att hantering av viten sker enligt stadens regelverk.*

Förvaltningen kommer att följa upp kontering av transportkostnader och viten.

Granskning av löneprocessen

Revisionens rekommendation:

- *Säkerställa att attest görs av behörig och i rätt tid i enlighet med stadens anvisningar.*

Förvaltningen kommer att fortsätta att följa upp att enheterna arbetar enligt fastställda rutiner och stadens anvisningar. En särskild uppföljning av behörigheter i LISA kommer att genomföras under året som särskilt fokuserar på hanteringen av roller med attesträtt i LISA självservice. I samband med denna kommer förvaltningen också att informera om de regler som gäller för de olika rollerna med attesträtt i LISA för att säkerställa att attest görs av behörig befattningshavare.

Tidigare års rekommendationer

Nedan följer en genomgång av ett urval av tidigare års rekommendationer från stadsrevisionen.

Delegationsordning

Revisionens rekommendation:

- *Säkerställa att delegationsbeslut anmäls i enlighet med kommunallagen samt att det framgår av nämndprotokoll vilka beslut som avses.*
- *Vidare rekommenderas nämnden att utveckla sin interna kontroll avseende delegation samt tillse att samtliga skolor tar fram rutiner och anmäler beslut som fattas enligt utbildningsnämndens delegationsordning.*

Utbildningsförvaltningen genomförde under våren 2023 en behovsinventering som underlag för en åtgärdsplan för att säkerställa att delegationsbeslut anmäls enligt kommunallagen. De åtgärder som togs fram syftar i huvudsak till att underlätta för skolor att anmäla fattade beslut. I ett första steg har en översyn av delegationsordningen genomförts under våren 2024 för att ta bort anmälningsskyldigheten för beslut där det är uppenbart onödigt, det vill säga sådana beslut som inte fattas enligt kommunallagens bestämmelser och där det inte finns något särskilt intresse från nämnden att få en återrapportering. Beslut om borttagen anmälningsskyldighet för dessa ärenden fattas av utbildningsnämnden i juni 2024.

En annan åtgärd som genomförs under våren är att förenkla delegationsordningen och göra den mer användarvänlig för delegater som anmäler delegationsbeslut. En uppdatering av dokumentets struktur, form och funktion pågår, med syfte att förtydliga vilka beslut som ska anmälas till nämnden. Samtidigt görs en översyn av informationen på intranätet i samma syfte. Arbetet genomförs stegvis och ett nytt format för delegationsordningen presenteras för utbildningsnämnden i juni 2024.

Ytterligare insatser som genomförts är att underlätta genom implementering av digitalt godkännande av delegationsbeslut. Ett stödmaterial har tagits fram liksom en beslutsblankett för delegationsbeslut som ersättning för den fysiska blankett som hittills använts.

Rekommendationen att säkerställa att det framgår av nämndprotokoll vilka beslut som avses bedöms genomfört i och med övergång till ärendehantering i eDok under 2022. I och med övergången blir det tydligt i nämndprotokollet vilka beslut som anmälan avser. Protokollet underlättar spårbarheten av anmälda beslut.

Förvaltningen följer löpande antalet anmälda delegationsbeslut till nämnden för att säkerställa att vidtagna åtgärder får önskad effekt.

Efterlevnad av dataskyddsförordningen

Revisionens rekommendation:

- *Nämnden utvecklar styrning och uppföljning av arbetet med att efterleva dataskyddsförordningen.*
- *Nämnden informationsklassar samtliga av sina informationstillgångar samt regelbundet och systematiskt inventerar sina personuppgiftsbehandlingar.*
- *Nämnden genomför en fullständig kartläggning av behovet av personuppgiftsbiträdesavtal.*

Utbildningsförvaltningen klassar sina informationsmängder inför upphandlingar och utveckling av nya funktioner i befintliga system/tjänster samt ser över befintliga informationsklassningar regelbundet. Förvaltningen har börjat använda en ny mall och ett metodstöd för informationsklassning, som kommer att leda till att enskilda informationsmängder i ett system också klassas. Tidigare klassades enbart den samlade mängden information i ett system.

Utbildningsförvaltningen har under hösten 2023 och våren 2024 arbetat med att färdigställa en processbaserad registerförteckning. Arbetet görs i projektform och avslutas i juni 2024 varefter

registerförteckningen kommer förvaltas aktivt under ledning av nämndens registeransvarig. I samband med att registerförteckningen arbetats fram har även behovet av personuppgiftsbiträdesavtal kartlagts.

Hantering av inventarier

Revisionens rekommendationer:

- *Nämnden rekommenderas att ta fram övergripande riktlinjer och rutiner för inventariehantering och förankra dessa på skolenheterna.*
- *Nämnden bör överväga att ta fram centrala rutiner som stöd till skolorna för hemlån, stöldmärkning och stöld.*
- *Nämnden rekommenderas att utveckla och stärka den interna kontrollen avseende inventariehantering och förankra kontrollen på skolenheterna. Exempelvis genom ökad stickprovsinventering.*

Utbildningsförvaltningen har tagit fram riktlinjer och rutiner för hanteringen av inventarier, dock kvarstår arbete i att följa upp hur dessa används.

Under 2024 planeras utbildningsinsatser för skolenheterna och översyn av hur den interna kontrollen kan utvecklas inom området.

Stadens modersmålsundervisning

Revisionens rekommendationer:

- *Nämnden rekommenderas att analysera konsekvenserna av den ekonomiska modellen för grundskolornas modersmålsundervisning och hur modellen påverkar enskilda skolors ekonomiska förutsättningar*
- *Vidare bör nämnden utveckla den övergripande analysen av stadens modersmålsundervisning och studiehandledning*

Förvaltningen har undersökt om det finns andra sätt att ersätta skolorna för modersmålsundervisningen än nuvarande ersättningsmodell. En sammantagen bedömning är att ersättning för modersmålsundervisning genom en ersättningsmodell i huvudsak fungerar väl.

Förvaltningen har genomfört olika enkätundersökningar för att få en samlad bild av hur modersmålsundervisning fungerar för modersmålselever och skolornas beställare. Likaså har förvaltningen gjort en analys av elevernas betyg i ämnet modersmål samt varför elever avslutar sina studier i modersmål.

Förvaltningen kommer att fortsätta att utveckla olika metoder för att analysera modersmålsundervisningens och studiehandledningens resultat.

Språkutveckling i grundskolan

Revisionens rekommendationer:

- *Utbildningsnämnden bör säkerställa att screening (ett sätt att mäta elevers språknivå) genomförs och att elever erbjuds extra anpassningar och särskilt stöd i enlighet med skollagen.*
- *Utbildningsnämnden bör tillse att fritidshemmen har tillräcklig kompetens och på ett aktivt sätt bidrar till det språkutvecklande arbetet.*

År 2019 infördes i svensk skola en garanti för tidiga stödinsatser, vars syfte är att stärka elevers kunskaper i svenska och matematik. Garantin för tidiga stödinsatser syftar till att uppmärksamma elever som är i behov av stöd i sitt lärande. Stöd i svenska, svenska som andraspråk och matematik ska sättas in tidigt, det vill säga rätt stöd i rätt tid. För att identifiera elever som behöver stöd, görs redan i förskoleklassen en kartläggning (screening) av elevernas matematiska tänkande och språkliga medvetenhet.

Kartläggningen bygger på Skolverkets obligatoriska kartläggningsmaterial *Hitta språket* och *Hitta matematiken* samt *Bedömningsstödet årskurs 1-3*. De olika materialen är ett stöd för lärarens undervisning. Syftet är att stödja läraren i att identifiera de elever som riskerar att inte uppfylla de kriterier för bedömning som senare ska uppfyllas i årskurs 1 (i svenska) och årskurs 3 (i både matematik och svenska) i grundskolan och är i behov av extra anpassningar, eller att identifiera elever som är i behov av extra stöd.

I staden arbetar ett 20-tal skolor specifikt för att stärka det språk- och kunskapsutvecklande arbetssättet för samtlig personal på fritidshemmet. Om en skola i sin analys definierar det språk- och kunskapsutvecklande arbetet, SKUA, som ett förbättringsområde, så deltar samtliga medarbetare i den satsningen.

Sedan höstterminen 2023 deltar lärare i fritidshem och skolledare från tretton av stadens grundskolor, i ett forsknings och utvecklingsprogram som processleds av ifous. Programmet heter Fritidshemmets bidrag till elevers måluppfyllelse – Fribi. Ett av syftena med programmet är att utveckla metoder och strategier för att undervisa utifrån elevernas olika förutsättningar och behov i syfte att bidra till utveckling och lärande (språk- och kunskapsutveckling). Programmet pågår i tre år och avslutas 2026.

Även efter denna insats kommer erfarenheter och lärdomar att komma andra skolor till del.

Elevhälsan i stadens grundskolor

Revisionens rekommendationer:

- *Utbildningsnämnden bör klargöra vilka åtgärder som behöver vidtas för att elevhälsans samtliga yrkesgrupper i större utsträckning ska kunna genomföra förebyggande och främjande insatser.*
- *Utbildningsnämnden bör stärka skolenheternas strategiska styrning av elevhälsan exempelvis behöver kopplingen mellan behovsanalys, resurssättning och prioriteringar tydliggöras.*

Förvaltningen lägger stor vikt vid att elevhälsan ska ha förutsättningar att främst kunna arbeta hälsofrämjande och förebyggande. Vidare menar förvaltningen att det hälsofrämjande och förebyggande perspektivet främst ses i förhållande till hela elevhälsans arbete och insatser. Eftersom skolors behov skiljer sig åt, menar förvaltningen att behoven behöver styra elevhälsan och de olika professionernas dimensionering och utformning av uppdrag.

Förvaltningen kommer fortsätta att följa upp elevhälsans bemanning och tillsammans med skolledningarna diskutera vad det främjande och förebyggande arbetet kan innebära och hur uppdraget kan uppnås på den egna skolan. Stödmaterialet för elevhälsans arbete "Program för elevhälsans arbete" tydliggör det främjande och förebyggande uppdraget och utgör en utgångspunkt för skolans elevhälsoarbete.

När det gäller den strategiska styrningen av elevhälsan har alla skolor en elevhälsoplan som utformas utifrån en ny mall som förvaltningen har tagit fram. Mallen innehåller rubriker för att elevhälsoplanen och elevhälsans arbete ska bygga på ett systematiskt kvalitetsarbete. Förvaltningen ger årligen varje skola återkoppling på elevhälsoplanens kvalitet. Under 2024 kommer förvaltningen att göra en särskild redovisning av det systematiska elevhälsoarbetet, baserat på elevhälsoplanerna.

I syfte att utveckla elevhälsoarbetet som en del av skolans övergripande systematiska kvalitetsarbete har förvaltningen tagit fram ett kartläggningmaterial för varje skola att ta del av. Materialet innehåller bland annat uppgifter om skolans frånvarostatistik, statistik över antal åtgärdsprogram, antal beviljade och sökta verksamhetsstöd samt antal elever och sökta platser i särskilda undervisningsgrupper. Detta utgör ett utvecklat underlag för analys.

Under 2023/2024 har en riktad kompetensutvecklingsinsats getts till samtliga skolledningar för att de ska få stöd i hur de kan vidareutveckla det systematiska kvalitetsarbetet för elevhälsa på skolan.

Studie- och yrkesvägledning på gymnasiet

Revisionens rekommendationer:

- *Nämnden bör vidareutveckla det systematiska kvalitetsarbetet när det gäller att följa upp analysera och utvärdera arbetet med studie- och yrkesvägledning, både på central förvaltning och skolnivå.*
- *Nämnden bör tillse att gymnasieskolorna utvecklar arbetet med att dokumentera arbetssätt och rutiner.*

I skolornas elevhälsoplaner beskrivs skolans samlade elevhälsoarbete. I Stockholms stad ingår studie- och yrkesvägledaren i elevhälsan. Elevhälsoplanernas syfte är att beskriva och tydliggöra skolans elevhälsoarbete och är en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Planerna beskriver även elevhälsans professioner och hur de arbetar tvärprofessionellt och tillsammans med skolans övriga personal för att stödja eleverna i deras utveckling mot målen. Planen beskriver arbetet utifrån det främjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbetet på organisation-, grupp- och individnivå.

Utbildningsförvaltningen ska årligen rapportera till nämnden om gymnasieskolornas elevhälsoarbete utifrån analys av skolornas planer.

Förvaltningen läser skolornas planer och återkopplar till rektor via respektive gymnasiechef. I resultatdialogerna följs planen upp och elevhälsans, däribland studie- och yrkesvägledare, arbete säkerställs. Elevhälsoplanerna revideras varje år.

Studie- och yrkesvägledarens arbete beskrivs i elevhälsoplanen, dels i den samlade elevhälsans arbete, dels i den egna professionen. Stadens studie- och yrkesvägledare ingår dessutom i professionsnätverk som anordnas av central förvaltning återkommande under läsåret. För studie- och yrkesvägledarnas nätverk ansvarar Skolslussen i samarbete med grundskoleavdelningen och avdelningen för stöd kring lärande och elevhälsa. Nätverken innehåller relevant information, ny forskning och tid för erfarenhetsutbyte.

Hantering av lönetillägg

Revisionens rekommendation:

- *Nämnden rekommenderas säkerställa att det finns erforderliga beslut-/underlag för alla lönetillägg i personalakt samt att kontrollmoment upprättas för att säkerställa detta liksom att utbetalning sker enligt gällande beslut/underlag för lönetillägg.*

Förvaltningen kommer under året genomföra informationsinsatser kring om hanteringen av personalhandlingar och vilka handlingar som ska skickas in till personalaktsarkivet, däribland beslut om lönetillägg. Under 2023 etablerades ett kontaktnätverk för informationshantering. Under 2024 så fortsätter förvaltningen att utveckla kontaktnätverket så att det ska nå samtliga skolor vilket förväntas bidra till en högre följsamhet till uppsatta rutiner. På utbildningar som förvaltningen håller informerar förvaltningen om hanteringen och hur skolorna enkelt ska hitta information om hur olika handlingar ska hanteras.

Hanteringen av personalakter följs upp på 40 skolor per år inom ramen för internkontrollen.

Konsekvenser för barn och barns rättigheter samt jämställdhet

Då ärendet är ett svar på en remiss om stadsrevisionens årsrapport gör utbildningsförvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för barns rättigheter eller jämställdhet.

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som sitt yttrande till stadsrevisionen.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör
Utbildningsförvaltningen

Ulrika Klemets
Avdelningschef
Utbildningsförvaltningen

Bilagor

1. Årsrapport utbildningsnämnden 2023
2. Utbildningsnämnden revisionsberättelse 2023

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lena Holmdahl, Utbildningsdirektör	2024-06-04